

Vire

Vireellä on monta nimeä. Se on elämän syke – energiaa, harmoniaa ja suuntaa. Positiivista virettä kuvaavat sanat kuten *voimaa pursuava, innostunut, myönteinen, optimistinen, rakastunut ja eloisa*. Negatiivista virettä kuvaavat taas *lannistunut, lässähtänyt, flegmaattinen, vaisu, eloton, synkkä, vihainen, ahdistunut, kyllästynyt, pelokas, sekava ja passiivinen*.

Sanakirjan mukaan vire tarkoittaa *johonkin toimintaan tai tilanteeseen sopivaa, varsinkin henkistä kuntoa: tilaa, valmiutta, herkkyyttä tai intoa*.

Vire on näkymätön, mutta todellinen

Suomen vire oli aikoinaan parempi. Huonompaan suuntaan se alkoi monen mielestä muuttua 1980-luvulla taloudellisen kasvun myötä. Ennen olimme rehdimpiä ja rehellisempiä. Ihmisiin luotettiin, ja toisia autettiin auttamisen vuoksi – ei hyöty mielessä. Ihmissuhteita ei rakennettu vain verkostoitumisen tai oman edun takia. Tämä loi terveemmän ja turvallisemman vireen.

Nyt suuri osa toiminnastamme perustuu hyötyyn, kilpailuun, rooleihin, pätemiseen ja ahneuteen. Vire muuttuu, kun meidän arvot muuttuvat.

Jokaisella maalla, kaupungilla, yhteisöllä, perheellä ja yksilöllä on oma vireensä. Se pysyy usein samankaltaisena vuodesta toiseen, mutta voi muuttua itsestään – tai sitä voidaan muuttaa määrätietoisella toiminnalla.

Yksilön vireeseen vaikuttavat etenkin kasvatus, koulu, uskonto, perhe, kaverit, media ja asuinympäristö. Kunnan tai kaupungin vireeseen vaikuttavat johtaminen, säännöt, vapaus ja koulutus. Yrityksissä taas vallitsee omanlaisensa ilmapiiri ja vire, joka määräytyy pitkälti johtamisen kautta. Se joko vetää puoleensa menestystä – tai ongelmia.

Menestyvällä yhteisöllä ja organisaatiolla on usein hyvä yhteishenki ja vahva, terve vire. Esimerkkinä voidaan pitää Oulua silloin, kun Nokian imussa syntyi korkeaa teknologiaa ja luovaa kehitystä: sen mukanaan tuoma energia tarttui laajasti ympäristöön. Lahdessa taas on pitkään koettu alavireisyyttä, koska se on vanha teollisuuskaupunki, jota on johdettu usein samalla kaavalla vuodesta toiseen. Lahden ongelma on myös, ettei sillä ole kunnon isoa yliopistoa. Nuorten opiskelijoiden tuomaa yliopistokaupungin vire on lähes käsinkosketeltavaa.

Hyvä esimerkki yritysten vireestä oli Nokia. Sen ympärille muodostui vetovoima: ihmiset halusivat sinne töihin, ja yhteinen suunta tuntui vahvalta. Ylitöitä tehtiin, koska moni koki olevansa osa jotakin suurta. Kun jokin ratkaiseva muuttui – erityisesti johdossa ja suunnassa – vire katosi. Palavan innon tilalle tuli raataminen. Moni muukin yritys on kokenut saman: vire ei katoa yhdessä yössä, mutta se voi kadota, jos arvot ja suunta muuttuvat.

Yksilön vireen lasku

Yksilön tasolla virettä laskevat esimerkiksi alkoholi ja päihteet, epämiellyttävä työ, huono parisuhde, terveysongelmat, rahahuolet ja masennus. Usein emme edes huomaa vireen laskua ajoissa. Sitten, kun se on hävinnyt lähes kokonaan, ihmettelemme, miksi mikään ei enää kiinnosta. Samanlainen ilmiö voi koskea myös valtioita.

Valtion vire ja talous

Maan vire liittyy myös talouteen, luottamukseen ja tulevaisuuden uskoon. Talouden kiristyminen vaikuttaa suoraan ihmisten mielialaan. Kun säästöpäätökset ovat kovat ja jatkuvat, moni alkaa pelätä tulevaa. Yritykset eivät investoi, eivätkä kansalaiset kuluta. Kaikki alkavat ”odottaa parempaa aikaa”, ja samalla vire laskee.

Monet ekonomistit ovat huomauttaneet, että voimakas vyönkiristys voi pahentaa taantumaa tai pidentää sitä. Siksi valtiovallan pitäisi tehdä säästöpäätöksiä harkiten, harjoittaa maltillista rahapolitiikkaa ja jatkaa järkeviä investointeja – erityisesti sellaisia, jotka lisäävät työtä, osaamista ja luottamusta. **Säästöjä, kuten velan poismaksua pitää tehdä silloin kun yrityksillä tai maalla menee hyvin.**

Ei myöskään pidä tuudittautua ajatukseen, että nousukausi alkaa taas pian. On mahdollista, että heikko kasvu jatkuu pitkään – kuten Japanissa, jossa on koettu ”menetettyjen vuosikymmenien” ajanjakso. Myös Euroopalle on ennustettu samantapaista kehitystä.

Usein poliitikot seuraavat muita maita varovaisesti, eikä omaperäisiä ratkaisuja uskalleta tehdä. Sama koskee myös velkaantumista. Parasta olisi ollut säästää silloin, kun ajat olivat hyvät. Jos näin olisi toimittu, meillä olisi enemmän liikkumavaraa investoida ja pitää yhteiskunnan pyörät pyörimässä.

Vire toteuttaa itseään

Jos hoemme lapselle tai työntekijälle, että hän on laiska, hän alkaa helposti toteuttaa sitä mielikuvaa. Jatkuva arvostelu ja vähättely muovaavat virettä – varsinkin, jos ne tulevat auktoriteetilta. Sama pätee myönteisiin asioihin. Oikeanlaiset kannustavat sanat voivat nostaa virettä ja vahvistaa suuntaa.

Jos vire alkaa laskea yhdellä elämän osa-alueella, syntyy helposti itseään ruokkiva kierre, joka leviää muuallekin. Vire on herkkä järjestelmä: se vahvistuu tai heikkenee sen mukaan, mitä sille syötetään.

Suomen vire

Suomi on hyvä maa. Se on monien mittareiden mukaan jo nyt lähellä unelmayhteiskuntaa. Meidän täytyy alkaa uskoa itseemme: Suomi voisi olla unelmamaa myös käytännön tasolla.

Meillä on suhteellisen vähän korruptiota. Olemme perusolemukseltamme rehellisiä, ahkeria, tunnollisia ja oikeudenmukaisia. Koulutus on vahvaa ja sivistystaso korkea. Paljon on jo valmiiksi hyvin. Tälle perustalle on mahdollista rakentaa jotakin uutta ja kestävää.

Maailma näyttää kulkevan yhä pidemmälle ahneuden, riiston ja epäoikeudenmukaisuuden suuntaan. Jos haluamme nostaa Suomen vireen uudelle tasolle, meidän täytyy monessa asiassa tehdä päinvastoin kuin muut.

Kun toiset maat kilpailevat keinolla millä hyvänsä, me valitsemme rehellisyyden. Kun toiset myyvät massatuotantoa halvalla, me keskitymme laatuun ja kestävyYTEEN – ja hyväksymme sen, että laatu maksaa. Kun toiset leikkaavat paniikissa, me investoimme viisaasti tulevaisuuteen. Kun toiset riistävät, me nostamme arvot johtotähdeksi.

Kun terveet arvot ohjaavat suuntaa, menestys seuraa paljon varmemmin. Samalla vedämme puoleemme niitä asiakkaita ja yrityksiä, joille hyvät arvot ovat tärkeitä. Monet ovat valmiita maksamaan hieman enemmän tuotteesta ja palvelusta, joka on tehty ekologisesti, rehellisesti ja huolella.

Näin suomalaisen työn arvo voi nousta uuteen asemaan. Voimme olla ylpeitä Suomesta todellisista syistä – ei siksi, että pärjäämme formuloissa tai että meillä on yksi maailmanlaajuinen pelihitti. Meidän ei tarvitse enää elää menneiden kulttuurisaavutusten varassa, vaan voimme rakentaa uuden tarinan.

Olemme aina olleet sisukas, rehellinen ja perusarvoiltaan hyvä kansa. Pidimme itsenäisyytemme, maksoimme sotavelkamme ja rakensimme maan uudelleen. Olemme menestyneet koulutuksessa, urheilussa ja taloudessa. Jossain vaiheessa tämä kuva alkoi kuitenkin haalistua. Olemme kulkeneet muiden perässä kohti tavarán ja rahan ylikorostumista.

Hyvä uutinen on se, että arvomme eivät ole kadonneet. Ne ovat yhä olemassa, mutta peittyneet turhamaisuuden ja pinnallisen elämän alle. Halutessamme voimme löytää ne uudelleen – ja muuttaa maamme suunnan.

Kun löydämme terveet arvot uudelleen, koko maan vire voi muuttua terveempään suuntaan. Se vetää puoleensa tervettä menestystä ja voi synnyttää uudenlaista hyvinvointia.

Tätä on vaikea pukea täysin käytännön kielelle, koska mukana on myös jotakin näkymätöntä: luottamusta, yhteishenkeä ja merkityksellisyyttä. Kun uskomme syvällä tasolla itseemme ja siihen, että teemme oikein, monet asiat alkavat loksahdella paremmin kohdalleen. Se on kuin suuri pyörä, joka pyöriessään synnyttää lisää myönteistä energiaa ja menestystä.

Tuleeko Suomesta näin huippuvaltio? Voi hyvinkin tulla. Mutta menestys ei saa olla itsetarkoitus. Tärkeintä on, että pärjäämme omillamme ja elämme hyvää, tervettä ja antoisaa elämää mahdollisimman vapaina – ja että pääsemme toteuttamaan itseämme.

Vireen parantamisesta ei pidä tehdä pakkomielteistä tavoitetta. Jotta se voi nousta luonnollisesti, jokaisen ihmisen, tehtaan ja viraston on tehtävä osuutensa. Uusien arvojen täytyy näkyä arjessa. Meidän on oltava valmiita tekemään pyyteettömästi oma osuutemme yhteisen hyvän eteen.

Pyyteettömästä toiminnasta syntyy hyvinvointia jo ensiaskeleista lähtien. Pelkät tavoitteet sokeuttavat ja voivat luoda juuri sen vastakohdan, jota tavoittelemme. Jos ajattelemme, että ”sitten kun Suomi menestyy, voimme olla tyytyväisiä”, luomme jatkuvan tyytymättömyyden kierteen. Kun yksi tavoite saavutetaan, seuraava syntyy heti tilalle.

Voidaksemme olla tyytyväisiä meidän on opittava olemaan tyytyväisiä myös siihen mitä on – ja keskittyä tekemään oma osuutemme Suomen eteen tässä ja nyt. Kun toimimme aidosti ilman pakkomielteistä tavoiteajattelua, voimme luoda ennennäkemätöntä hyvinvointia.

UAD-malli.org